Vantaa

Kuuden suurimman kaupungin vammaisten palvelujen ja kustannusten vertailu 2017

VD/8614/05.03.00/2018

ML-L/TJ

Suomen viisi suurinta kaupunkia Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku ja Tampere ovat vertailleet kehitysvammahuollon sekä vammaispalvelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia vuodesta 1998 saakka. Oulu tuli mukaan vertailutyöhön vuonna 2005.

Kuusikon kunnissa kehitysvammahuollon asiakkuus perustuu ensisijaisesti kehitysvammalakiin. Palveluja tuotetaan kehitysvammaisille henkilöille myös ensisijaisten lakien kuten sosiaalihuoltolain ja päivähoitolain perusteella. Näitä palveluja ei kuitenkaan käsitellä tässä raportissa. Vuonna 2017 Vantaalla oli kehitysvammaisia henkilöitä 973, mikä oli 0,4 % kaikista vantaalaisista. Kehitysvammaisista henkilöistä 65 % oli 18–64-vuotiaita, 31 % 0-17 vuotiaita ja 65 vuotta täyttäneitä 3 %.

Vuonna 2017 Vantaan kehitysvammahuollon nettokokonaiskustannukset olivat 26,5 miljoonaa euroa. Oman toiminnan osuus tästä oli 24 % ja ostopalvelujen 76 %. Kehitysvammahuollon nettokustannukset (defl) asiakasta kohden olivat 27 264 €. Kuusikon keskimääräinen asiakaskohtainen kustannus oli 33 201 euroa.

Valtioneuvosto on tehnyt 2010 periaatepäätöksen ohjelmasta kehitysvammaisten asumisen ja siihen liittyvien palvelujen järjestämiseksi ja linjasi, että kehitysvammahuollon laitospalvelut käytännössä lakkautetaan vuoteen 2020 mennessä. Vuoden 2017 lopussa vantaalaisista kehitysvammaisista enää 11 oli pitkäaikaisessa laitoshoidossa. Kuusikko-kunnissa ovat myös kasvaneet asumispalvelujen ja työ- ja päivätoimintakeskusten käyttöpäivät, mikä osaltaan kuvastaa laitoshoidon purun vaikutuksia. Vantaalla kehitysvammaisten asumispalvelujen kustannukset ovat 60 % kehitysvammaisten palvelujen kokonaisnettokustannuksista. Laitoshoidon osuus kokonaiskustannuksista oli 6,2 %, mikä on Kuusikkokuntien matalin.

Kehitysvammaisten henkilöiden uusien asumispalveluiden tarve on vuosittain 10–15 asumispalvelupaikkaa. Tarve johtuu sekä aikaisempaa nuorempina lapsuuden kodista muutoilla että kehitysvammaisten eliniän pidentymällä. Mahdollisimman monelle järjestetään asuminen omassa asunnossa riittävän tuen turvin, mutta myös asumiskeskittymiin on tarve tulevaisuudessakin. Asumiskeskittymissä avun ja tuen tarve mahdollistetaan ympärivuorokautista erityishuoltoa tarvitseville kehitysvammaisille henkilöille.

Vammaispalvelulain mukaiset palvelut

Vammaispalvelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia käytti Vantaalla Kuusikon kaupungeissa keskimäärin 2,1 % kunnan väestöstä vuonna 2017. Vantaalla vammaispalvelulain mukaisen päätöksen saaneita asiakkaita oli 4 698 henkeä (-0,7 % verrattuna vuoteen 2016).

Vantaalla vammaispalvelulain mukaan myönnettyjen palvelujen ja taloudellisten tukitoimien nettokokonaiskustannukset vuonna 2017 olivat 20,9 miljoonaa euroa. Kokonaiskustannukset asiakasta kohden olivat 4 443 euroa, mikä on Turun jälkeen edullisin. Verrattuna vuoteen 2016 asiakaskohtaiset kustannukset (defl) laskivat Vantaalla -0,4 %, kun Kuusikkokuntien kustannukset (defl) kasvoivat keskimäärin 3,6 %.

Vantaalla VpL:n kuljetuspalvelujen osuus kustannuksista oli lähes puolet, 41,4 %. Kuusikon tasolla kuljetuspalvelujen osuus kustannuksista on 27 %. VpL:n kuljetuspalvelujen nettokustannukset olivat 8,6 miljoonaa euroa, mikä on 1,6 prosenttia (defl.) vähemmän kuin viime vuonna. Kuljetuspalvelun kustannusten hillitsemiseksi kiinnitettiin erityisesti huomiota palvelutarpeen arviointiin ja vanhojen päätösten uudelleen arviointiin. Kuljetuspalvelujen kustannukset palvelua käyttänyttä asiakasta kohden olivat 2 409 euroa. Työ- ja opiskelumatkoja käyttäneiden osuus kuljetuspalveluja käyttäneistä asiakkaista oli Vantaalla 5,5 %.

Palveluasuminen on asiakaskohtaisesti kallein vammaispalvelulain palvelu. Vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaita oli Vantaalla 100 henkilöä vuonna 2017. Vantaalla palveluasumisen nettokustannukset olivat 4,9 miljoonaa euroa ja kustannus palveluasumisen asiakasta kohti 49 123 euroa. Palveluasumisen kokonaiskustannukset ovat 24 % vammaispalvelulain mukaisten palvelujen kokonaiskustannuksista.

Kuusikon tasolla henkilökohtaisen avun kustannukset muodostivat suurimman yksittäisen kustannuserän vammaispalvelujen palvelurakenteessa (40 %), mikä on seurausta asiakasmäärän jatkuvasta kasvusta. Henkilökohtaisen avun asiakasmäärä on Kuusikon tasolla kasvanut 47,3 % viimeisen viiden vuoden aikana. Henkilökohtaisten avustajien osuus Vantaan vammaispalvelujen kokonaiskustannuksista oli 30,3 %. Henkilökohtaisia avustajatoimintapalveluja käyttäneitä asiakkaita oli vuonna 2017 Vantaalla 675, mikä on 5,8 % enemmän kuin vuonna 2016. Kuusikon tasolla henkilökohtaisen avun asiakasmäärä kasvoi 5,1 prosentilla.

Henkilökohtaisten avustajien nettokustannukset olivat Vantaalla kuusi miljoonaa euroa ja nousivat 3,9 % vuodesta 2016. Vantaa on panostanut perhehoitolain mukaiseen toimeksiantosopimussuhteisen perhehoitoon. Erityisesti lyhytkestoinen perhehoito on osoittautunut tärkeäksi perheen jaksamisen tukimuodoksi ja omaishoitajan vapaan mahdollistajaksi tilanteissa, joissa ei ole löytynyt omaishoitolain mukaista sijaishoitajaa.

Sosiaali- ja terveyslautakunta 5.11.2018 § 19

Vanhus- ja vammaispalvelujen johtajan esitys:
Päätetään merkitä tiedoksi.

Päätös:
Esitys hyväksyttiin.

Liite:
- Raportti: Kuuden suurimman kaupungin vammaisten palvelujen ja kustannusten vertailu vuonna 2017

Täytäntöönpano: -

Muutoksenhakuohje: 5. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
vs. vanhus- ja vammaispalvelujen johtaja Minna Lahnalampi-Lahtinen, p. 09 8392 0028
vs. palvelupäällikkö Nina Linja, p. 050 302 5195
palvelupäällikkö Päivi Keskinen, p. 050 3145629